

Jean Jaurès,
per Jean-François Batut.
Museu Jean Jaurès,
Castres.

Es Francès de sa Cala (I)

per Antoni Marí

Introducció

Des de la meva infantesa a Sant Vicent de sa Cala, he sentit parlar d'un personatge estrany i en certa manera misteriós anomenat «es Francès». La seva casa a mig fer i en estat de ruïnes, a prop de la platja, era un lloc on als al·lots ens agradava jugar. Tots havíem escoltat històries sobre aquell home i això donava que amagar-se i córrer-hi per dins tengués una emoció especial i d'aventura. Avui, part d'aquesta casa ha estat reformada i la zona engolida pel formigó.

Al fossar, darrera l'església, la seva tomba era diferent de les altres; una creu de ferro i una llosa de pedra picada amb unes inscripcions la feien intocable i no era oberta quan li tocava el torn, com és costum, per donar cabuda a un nou enterrament. Les converses sobre la seva vida i mort sempre han tingut una certa intriga i por de dir o saber massa.

Ara aquella tomba ha desaparegut i amb la darrera reforma del fossar ha deixat de ser una excepció.

Jean Jaurès, un socialista assassinat

Poc abans de les 10 de la nit del 31 de juliol de 1914 foren disparats dos

trets des de fora de la finestra del «Cafè du Croissant, Montmartre, París», lloc de trobada de gent de la premsa. L'assassinat de Jean Jaurès s'havia consumat a mans del fanàtic i extremista dretà Raoul Villain. A les poques hores seria detingut per la policia, i declarà que Jaurès era un traïdor a la pàtria i, per això, havia de ser castigat.

Tres dies després Alemanya i França entraven en guerra. Així començava la Primera Guerra Mundial.

Vida i obra de Jean Jaurès

Fill d'agricultors i de família amb pocs recursos econòmics, neix a Castres el 3 de setembre de 1859. Els pares, de 40 i 36 anys, eren catòlics devots i monàrquics. Prompte es quedarà paralític el pare, i això causa privacions i dificultats a la família. Com que és un bon estudiant obté una beca i aprèn l'alemany.

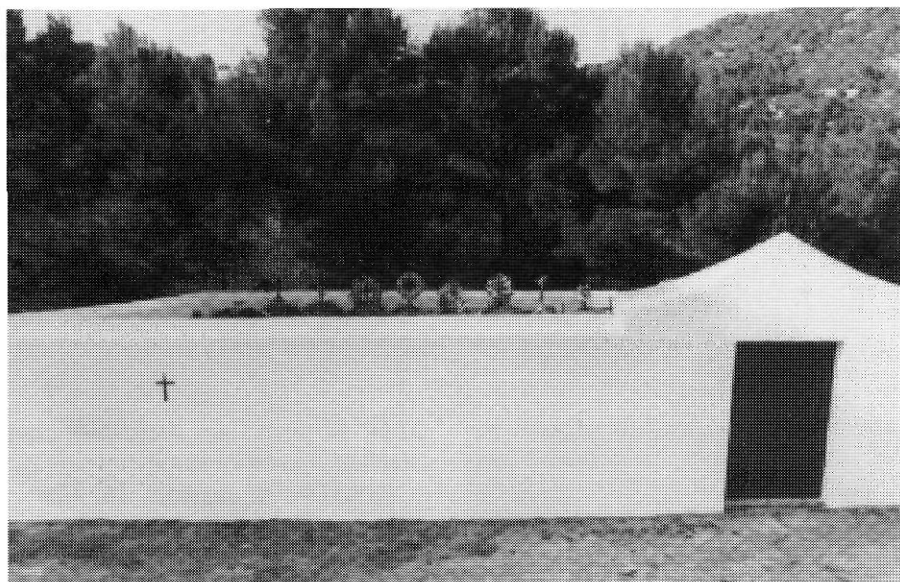
Als 12 anys ja demostrava simpaties republicanes i, cada vegada més, s'interessa per la política. La seva personalitat anirà formant-se durant els estudis posteriors. Motivat en guanyar un concurs d'eloqüència, prengué

llicons de dicció; així l'oratoría seria un dels atributs més valuosos de la seva vida.

Per causa de les dificultats econòmiques abans esmentades entrà dins el món de l'ensenyament. Mentrestant la República es va consolidant i es declara defensor de l'obra colonialista. Davant diverses manifestacions i vagues dels treballadors s'interessa per les idees socialistes i comença a estudiar el socialisme alemany, llegeix *El capital* i experimenta una gran repercussió.

El partit republicà necessita un candidat a la seva llista i accepta presentar-se. Arriba a diputat, però, pel centre esquerre als 26 anys, al mateix temps publica articles a la premsa i és nomenat director de la revista *Le Socialiste*.

L'any 1886 es casa amb una dona de millor situació econòmica però no deixa de preocupar-se per la classe treballadora. Ara s'interessa també per la situació dels pagesos. Fou professor de filosofia a la universitat de Tolosa de Llenguadoc. Acceptà els postulats econòmics del marxisme, però propugnà un socialisme amb finalitats

Cementiri de Sant Vicent, on reposen les restes de R. Villain. Foto: F. Cirer.

essencialment ètiques. Fundador del partit socialista francès l'any 1901 i de *L'Humanité* el 1904. Defensà la unió dels diversos grups socialistes en un sol partit, ell mateix deia que hi havia pocs socialistes i dividits; això significava debilitat.

No acceptà la dictadura del proletariat i considerava que els obrers pertanyen a una tradició cultural i que, concretament els francesos, són hereus dels corrents revolucionaris que arranquen de la Revolució Francesa. No aconseguirà la unificació del socialisme francès fins al 1905.

Nomenat conseller municipal de Tolosa, prepara i aprova una tesi doctoral sobre la *Història del socialisme a Alemanya*. A conseqüència dels fets llastimosos a les mines del nord de França, es declara socialista de doctrina.

Una senyora anònima li va fer un donatiu de 100.000 francs per a una cooperativa, però no acaben aquí les anècdotes d'aquest personatge. Dotat d'una memòria prodigiosa era capaç de dictar els seus articles per telèfon i podia tornar a repetir-los per ser corre-

gits. Encara que era un gran admirador de l'entorn i dels paisatges, no tenia cap tipus de quadres a les parets de casa seva. Mai aconseguiria anar en bicicle-

d'aquesta decisió davant el partit.

Sempre intentà fer les coses amb seny abans d'usar la violència. Temia el començament d'hostilitats amb Alemanya i votà en contra d'augmentar el servei militar de 2 a 3 anys.

Aquest home d'1,68 m i sempre amb el capell ben curt va irritar sensiblement la dreta radical alimentada políticament per «L'Action Française». Així, Daudet escrivia aquells dies: «No volem induir ningú a l'assassinat polític, però (...) que tremoli el senyor Jaurès; símbol indigne i sospitos parlamentari». Un altre, Maurras, veia Jaurès com un individu que traficava amb el país.

El que queda clar és la molèstia que sentien els bel·licistes davant un parlamentari pacifista i els seus articles renunciant a la guerra i denunciant-la.

Un jove il·luminat de la «Ligne des jeunes amis d'Alsace et Lorraine», partidari de l'acció militar fins arribar a Berlín sense escrúpols, decidirà amb una Smith calibre 32, destrossar el cra-

Casa del Francès . Sa Cala de Sant Vicent. Foto: F. Cirer.

ta. La memòria i la intel·ligència que posseïa anaven acompanyades d'un despistament que el portaven a situacions còmiques: una vegada, en lloc de treure un mocador, es mocà amb un calcetí en públic. Deixà fer la primera comunió a la seva filla i es defensà

ni de Jean Jaurès. El seu nom era Raoul Darie Alexandre Villain, aquesta era la inscripció que figurava sobre aquella llosa de pedra picada al fossar de sa Cala.

ANTONI MARÍ